

KAUNO APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2016 m. balandžio 19 d.
Kaunas

Kauno apygardos administracinio teismo teisėja Asta Urbonienė,
sekretoriaujant Ritai Kinderienei,
nedalyvaujant pareiškėjui [redacted] ir atsakovo Kauno tardymo izoliatoriaus atstovui,
rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo Artūro Karalevičiaus
skundą atsakovui Kauno tardymo izoliatoriui dėl darbo užmokesčio dalies priteisimo ir

n u s t a t ė:

Pareiškėjas [redacted] prašė priteisti iš atsakovo darbo užmokesčio skirtumą už laikotarpį nuo 2009-08-01 iki 2013-09-30 bei delspinigius už minėtą laikotarpį (b.l. 4-5).

Pareiškėjas skunde nurodė, jog ginčo laikotarpiu jis atliko tarnybą Kauno tardymo izoliatoriuje Apsaugos ir priežiūros skyriaus vyresniojo prižiūrėtojo pareigose. Pažymėjo, jog nuo 2009-08-01 buvo sumažintas darbo užmokestis, sumažinus nustatytus priedų už suteiktas kvalifikacines kategorijas dydžius ir taikant darbo užmokesčio indeksavimo koeficientą. Rėmėsi Konstitucinio Teismo 2013-07-01 nutarimu ir teigė, kad atsirado teisė kreiptis į teismą su reikalavimais dėl sumažinto atlyginimo skirtumo priteisimo.

Atsakovas Kauno tardymo izoliatorius atsiliepime į skundą (b.l. 10-12) nurodė, jog Lietuvos Respublikos Seimas, vykdydamas įsiteisėjusį Konstitucinio Teismo 2013-07-01 nutarimą, 2013-09-19 priėmė įstatymą Nr. XII-523, kurio 2 straipsnio 2 punktu pavedė Lietuvos Respublikos Vyriausybei iki 2014-05-01 parengti ir pateikti Lietuvos Respublikos Seimui dėl ekonomikos krizės neproporcingai sumažinto darbo užmokesčio (atlyginimo) patirtų praradimų kompensavimo mechanizmą reglamentuojančio įstatymo projektą. 2013-09-28 įsigaliojus minėtam įstatymui, valstybė prisiėmė pareigą nustatyti kompensavimo tvarką ir geruoju išmokėti pareiškėjo reikalaujamą sumą. Šis įstatymas yra galiojantis, todėl privalo būti vykdomas. Atsakovas darė išvadą, kad įstatymų leidėjas įvykdė Konstitucinio Teismo nustatytą pareigą. Prievolės, dėl kurios kilo ginčas šioje byloje, įvykdymas sureguliuotas teisės aktu, todėl, atsakovo manymu, nėra pagrindo reikalavimą dėl neišmokėto atlyginimo skirtumo tenkinti teismine tvarka.

Skundas atmestinas kaip nepagrįstas.

Nagrinėjamoje byloje pareiškėjas – Kauno tardymo izoliatoriaus pareigūnas, kreipėsi į teismą, reikalaudamas priteisti dalį darbo užmokesčio, kuris jam 2009 – 2013 metais buvo sumažintas įstatymo, pripažinto prieštaraujančiu Konstitucijai, pagrindu.

Iš byloje esančios medžiagos nustatyta, jog pareiškėjas ginčo laikotarpiu ėjo statutinio valstybės tarnautojo pareigas (b.l. 13). Iš Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtinto teisinio reglamentavimo matyti, kad šio įstatymo nuostatos, reglamentuojančios valstybės tarnautojų darbo užmokestį, Kauno tardymo izoliatoriaus statutiniams valstybės tarnautojams taikomos tiek, kiek jų statuso nereglamentuoja Statutas. Pagal šio įstatymo 23 straipsnį valstybės tarnautojo darbo užmokestį sudaro: 1) pareiginė alga; 2) priedai; 3) priemokos; 4) apmokėjimas už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties bei viršvalandinį darbą ir budėjimą. To paties įstatymo 24 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta, kad pareiginė alga nustatoma pagal pareigybės kategoriją ir yra vienoda visoms tos pačios kategorijos pareigybėms. Pareiginės algos dydis apskaičiuojamas taikant pareiginės algos koeficientą. Koks koeficientas taikomas kiekvienos kategorijos pareigybėms, nustato šis įstatymas (1 priedas). Statuto 42 straipsnyje (2008-07-17 redakcija) buvo nustatytas pareigūnų darbo užmokestis, jo sudėtinės dalys, mokėjimo tvarka, priedų už turimus pareiginius laipsnius apskaičiavimo pagal pareiginės algos bazinį dydį koeficientai, priedų už kvalifikacinę kategoriją dydžiai.

Lietuvos Respublikos Seimas 2009-04-23 priėmė Valstybės tarnybos įstatymo 1 priedo pakeitimo įstatymą, kurio 1 straipsniu (įsigaliojusiu 2009-05-01) pakeitė Valstybės tarnybos įstatymo 1 priedą ir sumažino 15–20 kategorijų valstybės tarnautojų pareiginės algos koeficientus, tačiau kitų valstybės tarnautojų pareigybių kategorijų (1–14) pareiginės algos koeficientai minėtu įstatymu mažinami nebuvo. Nuo 2009-08-01 Valstybės tarnybos įstatymo 1 priedas buvo pakeistas dar kartą, sumažinant 11 ir aukštesnių kategorijų valstybės tarnautojų pareiginės algos koeficientus, tačiau kitų valstybės tarnautojų pareigybių kategorijų (1–10) pareiginės algos koeficientai nebuvo mažinami.

Lietuvos Respublikos Seimas 2009-07-17 priėmė Statuto 42 straipsnio (šio straipsnio 2003-05-21 redakcija) pakeitimo įstatymą ir Statuto pakeitimo įstatymo 1 straipsnio pakeitimo įstatymą, kuriuo 1 straipsniu (įsigaliojusiu nuo 2009-08-01) pakeitė Statuto (2008-11-25 redakcija) 41 straipsnio 4 dalį, kuria sumažino priedus už kvalifikacinę kategoriją.

Byloje nėra ginčo dėl fakto, kad dėl Konstitucinio Teismo 2013-07-01 nutarimu Konstitucijai prieštaraujančių pripažintų teisės aktų nuostatų taikymo pareiškėjui nuo 2009-08-01 iki 2013-09-30 buvo neišmokėta dalis darbo užmokesčio (b.l. 8-9). Ginčo šalys nesutaria tik dėl klausimo, kokia tvarka ir kokia apimtimi turi būti kompensuojami dėl neproporcingo atlyginimo mažinimo patirti praradimai.

Teismas visų pirma pažymi, kad Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 33 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, jog teismai, priimdami sprendimus atitinkamų kategorijų bylose, yra saistomi savo pačių sukurtų teisės aiškinimo taisyklių, suformuluotų analogiškose ar iš esmės panašiose bylose. Teismų praktika atitinkamų kategorijų bylose turi būti keičiama ir naujos teisės aiškinimo taisyklės analogiškose ar iš esmės panašiose bylose gali būti kuriamos tik tais atvejais, kai tai yra neišvengiama ar objektyviai būtina.

Šiai administracinei bylai išspręsti yra aktualios teisės aiškinimo taisyklės, suformuluotos Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2016-02-15 sprendime, priimtame administracinėje byloje Nr. A-668-602/2016, taip pat kitose Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išnagrinėtose analogiškos kategorijos bylose (pvz., 2016-02-17 sprendimas administracinėje byloje Nr. A-2484-602/2016, 2016-02-22 sprendimas administracinėje byloje Nr. A-2475-520/2016, 2016-03-08 sprendimas administracinėje byloje Nr. A-111-520/2016). Šios administracinės bylos faktinės ir teisinės aplinkybės, kuriomis yra grindžiami pareiškėjo reikalavimai, yra labai panašios aplinkybėms, kuriomis buvo grindžiami pareiškėjo reikalavimai paminėtose bylose. Pareiškėjo teisinė padėtis ar jo teikiami argumentai šioje byloje nėra itin išskirtiniai, todėl nagrinėjamu atveju nėra pagrindo nukrypti nuo ankstesnėje administracinių teismų praktikoje suformuluotų teisės aiškinimo taisyklių ar kurti naujas taisykles.

Išplėstinė Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija 2016-02-15 sprendime administracinėje byloje Nr. A-668-602/2016, apibendrinusi ligšiolinę Konstitucinio Teismo jurisprudenciją dėl asmenų, kuriems už darbą apmokama iš valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšų, dėl neproporcingo atlyginimo mažinimo patirtų praradimų kompensavimo, pabrėžė, kad: 1) įstatymų leidėjas turi pareigą nustatyti asmenų, kuriems už darbą apmokama iš valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšų, patirtų praradimų kompensavimo mechanizmą; 2) kompensavimo mechanizmas turi būti nustatytas per protingą laikotarpį (*inter alia* atsižvelgus į valstybės ekonominę, finansinę padėtį, įvertinus galimybes sukaupti (gauti) lėšas, būtinas tokiam kompensavimui); 3) asmenų, kuriems už darbą apmokama iš valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšų, dėl neproporcingo atlyginimų mažinimo patirtų praradimų teisingas kompensavimas gali būti tinkamai užtikrintas tik remiantis įstatymų leidėjo nustatytais patirtų praradimų kompensavimo dydžiais, terminais ir kitais esminiais elementais; 4) minėtų praradimų kompensavimo mechanizmo parengimo ir pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui atidėjimas vieneriems metams – iki 2015-05-01 – neprieštarauja Konstitucijai ir nėra laikytinas nepagrįstu delsimu.

Be to, atsižvelgusi į Konstitucinio Teismo 2013-07-01 nutarimą, 2014-04-16 sprendimą bei 2015-11-19 nutarimą, išplėstinė teisėjų kolegija administracinėje byloje Nr. A-668-602/2016 padarė išvadą, kad Konstitucinis Teismas, nagrinėjamu atveju pripažinęs, jog įstatymų nuostatos, kuriomis buvo nustatytas neproporcingas asmenų, kuriems už darbą apmokama iš valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšų, atlyginimų mažinimo mastas, prieštarauja *inter alia* Konstitucijos 48 straipsnio 1 dalies nuostatai „kiekvienas žmogus <...> turi teisę <...> gauti teisingą apmokėjimą už darbą“, kartu nustatė konkretų šio prieštaravimo pasekmių šalinimo būdą – įpareigojimą įstatymų leidėjui nustatyti mechanizmą, kuris užtikrintų teisingą kompensavimą per protingą laikotarpį.

Lietuvos Respublikos Seimas 2015-06-30 priėmė Lietuvos Respublikos asmenų, kuriems už darbą apmokama iš valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšų, dėl ekonomikos krizės neproporcingai sumažinto darbo užmokesčio (atlyginimo) dalies grąžinimo įstatymą Nr. XII-1927 (toliau – Grąžinimo įstatymas), kuriame nustatytas asmenų, kuriems už darbą apmokama iš valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšų, praradimų, patirtų dėl per ekonomikos krizę neproporcingai sumažinto darbo užmokesčio (atlyginimo), kompensavimo mechanizmas. Iš šio įstatymo preambulės ir 1 straipsnio 8 punkto nuostatų matyti, kad Grąžinimo įstatymas taikomas ir statutiniams valstybės tarnautojams, kuriems buvo mokamas dėl ekonomikos krizės neproporcingai sumažintas darbo užmokestis (atlyginimas).

Darytina išvada, kad Konstituciniam Teismui 2013-07-01 nutarime ir 2014-04-16 sprendime nustačius, jog asmenų, kuriems už darbą apmokama iš valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšų, dėl neproporcingo atlyginimų mažinimo patirtų praradimų teisingas kompensavimas pagal Konstituciją gali būti tinkamai užtikrintas tik remiantis įstatymų leidėjo nustatytais patirtų praradimų kompensavimo dydžiais, terminais ir kitais esminiais elementais, o įstatymų leidėjui Grąžinimo įstatyme nustačius tokių praradimų kompensavimo mechanizmą, institucijai, kurioje pareiškėjas dirba, Grąžinimo įstatyme yra nustatyta pareiga jame įtvirtintomis sąlygomis kompensuoti pareiškėjo patirtus praradimus. Pareiškėjo patirtų praradimų kompensavimo mechanizmui jau esant nustatytam įstatyme, nėra pagrindo tenkinti pareiškėjo reikalavimus priteisti neišmokėtą darbo užmokesčio dalį teismo sprendimu, todėl skundas atmestinas kaip nepagrįstas.

Vadovaudamasi Administracinių bylų teisenos įstatymo 85-87 straipsniais, 88 straipsnio 1 dalies 1 punktu, teisėja

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjo [redacted] kundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimas per 14 dienų nuo jo paskelbimo dienos gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui.

Teisėja

Asta Urbonienė